

Buna.

Þetta gerviefni er þýkt gervígúmmí, og reynsla seinustu ára hefur sýnt að notagildi þess er mikið. Það er framleitt úr kolum og kalki og er meðhöndlað á svipaðan hátt og vanalegt kautsjúk. Framleiðslan á „buna“ byrjaði fyrir heimastyrjöldina, jókst mikið meðan á stríðinu stóð, en hætti svo að mestu að styrjöldinni lokinni. Tilraunum með efnið var þó haldið áfram á rannsóknastofum í Þýskalandi og gáfu þær góða raun. Einn af liðunum í annarri fjöggra ára áætlun Þýskalands var því líka stórframleiðsla á „buna“. Þetta gerviefni var fyrst og fremst notað í bílaframleiðslunni, og oft reyndist slitþol þess stærra en vanalegs kautsjuks. En brátt ruddi notkun þessa efnis sér til rúms á öðrum sviðum, t. d. komu fyrstu uppekurðarbanzkarín úr „buna“ á markaðinn 1937. Það kom einnig í ljós fyrir stríðið, að margir kusu heldur þetta gervígúmmí en vanalegt gúmmí, enda þótt það væri vanalega dýrara. Því það hefur til að bera marga kosti fram yfir vanalegt gúmmí, t. d. þólr það mun betur áhrif olíu o. fl. Enn mætti týna til mörg gerviefni, sem seinustu árin hafa náð mikilli útbreiðslu, t. d. gervibenzín, litarefni margskonar, áburðarefni o. s. frv.

Jón Laxdal Halldórsson

**... úr rústum
og rusli tímans ...**

Texti:
Guðbrandur Siglaugsson

LISTASAFNIÐ Á AKUREYRI
AKUREYRI ART MUSEUM

... úr rástum og rusli tímans ...

Bókin er gefin út í tengslum við samnefnda sýningu Jóns Laxdal Halldórssonar í Listasafninu á Akureyri 16. janúar - 13. mars 2016

© Allur réttur áskilinn / All rights reserved

Myndir / Pictures:

© Jón Laxdal Halldórsson

Texti / Text:

© Guðbrandur Siglaugsson

Þýðendur / Translators:

Enska / English:

© Þórunn Hjartardóttir

Hollenska / Dutch:

© Guðrún Pálína Guðmundsdóttir & Joris Rademaker

Gríska og latína / Greek and Latin:

© Þorsteinn Vilhjálmsson

Umbrot / Layout:

Aðalsteinn Svanur Sigfússon

Prentun / Printing:

Ásprent, Akureyri

Upplag: 150 eintök / Edition of 150 copies

Útgefandi / Published by:

Listasafnið á Akureyri / Akureyri Art Museum

Styrktaraðilar / Sponsors:

Ásprent, Flugfélag Íslands, Geimstofan, Norðurorka, RUB 23, Stefna

Akureyri, 2016

ISBN 978-9979-9955-8-6

„Nei.“

Kvað hann við þegar ég rifjaði upp það sem ég áleit fyrstu spor hans út á fannbreiðu myndlistarinnar, nefnilega umslagið góða sem yfirfullt var af villum og aggnúum.

„Það fyrsta voru Flugur.“

Í þá daga var Letraset notað til að setja upp auglýsingar um viðburði í Rauða húsinu, þær síðan ljósritaðar og ljósritin límd í glugga víðsvegar um bæinn. Stafir urðu afgangs á spjöldunum og gaf það færi á leik og könnun. Stafur hver var tákn og settist þar sem því var skipað. F sett hér og L þar og U lagt á hlið meðan G sniglaðist upp ímyndaða rúðu og svo framvegis. Kannski heyr langt dauðastríð sitt R á bakinu á ímynduðum sólbekk. Já fyrsta sporið var Flugur. Síðan dreifðust Næturljóð um breiðuna. Útskornir stafir

úr dagblaði. Teningum kastað. Eitt leiddi af öðru. Blaðið varð að grápappa sem huldist formum, sum fyllt lit, önnur rifrildum dálksentimetra, stafir skornir hárnákvæmt út og safnað í bókaropnur, til notkunar síðar, þá dregnir fram og mátaðir við sívalning, sam-síðung, trapizu, þríhyrning, stakt strik, skakkt við form sem allteins gat verið úlfur og upphafið að skrautrituðu Oi, meðan dagblaðapappírinn beið þess að lúkast um aðra hluti, múrstein, flösku, gripi sem öðluðust eitthvað nýtt við þökkunina. Skóflur í spariklæðnaði. Arkir, opna í bók, síða úr fylgiriti eða hreinlega Húsfreyjunni, pappír sem geymir gult, áferð allt frá silkimýkt til hrjúfleika sandpappírs. Allt þetta og fleira og fleira. Hvað er tjáð. Hver tjáir sig og hver gerir það með sínu móti. Expressjónisminn leyfir allt, eða hvað? Tjáning felst alveg eins í sprengjubelti hryðjuverkamannsins sem trúir því að hans bíði fegurðin ein þegar hann hefur lokið ætlunarverkinu, og óendanlegri fegurð sem skín af tónverki.

„οὐκ,“

ἐφή, ἐπεὶ αὐτὸν ἔμνησα τοῦ ὁ ἡγησάμην εἶναι ἡ πρώτη βᾶσις αὐτοῦ εἰς τὴν πλάκα νιφοεῖαν τῆς τοῦ εἶδους τέχνης, λέγω τὸν φάκελον τοῦτον πληρέστερον πληρέστερον σφαμλάτων καὶ ἄρματιῶν.

„πρώτη ἦν αἱ Μυῖαι“

ἐνταῦθα Λέτρασεν ἔχροντο οἱ τὰς προρρήσεις ἐκκείμενοι περὶ συμφορᾶς ἐν τῇ οἰκίᾳ ἐρυθρᾷ. αὐταὶ ἔπειτα ἐξεγράφοντο καὶ τὰ ἀντίγραφα ἐκκολλᾶται ἐν ταῖς θυρίσι τῆς πόλεως. γράμματα ἐπειρίσσευε καὶ ὑπέτεινε παίγνια καὶ πείρας. πᾶν γράμμα ἦν σύμβολον καὶ ἐκαθίζετο ὅπου ἐτάσσετο. Φ μὲν ἐνθάδε, Λ δὲ ἐκεῖ, Υ δὲ ἐν τῇ πλευρᾷ ἔκειτο ἐν ᾧ Γ ἀνήρπετο ὕαλον οὐκ οὔσαν καὶ τὰ λοιπὰ. ἴσως μάκεται Ρ ἐπιθάνατον μακρὸν χρόνον ὕπιον ἐν κλίνῃ ἀντηλίῳ καὶ οὐκ οὔσα. ναὶ ἡ πρώτη βᾶσις ἦν αἱ μυῖαι. ἔπειτα ἐστρώθη τὰ μέλη τῆς νῆκος κατὰ

τὴν πλάκα. γράμματα ἐκκοπέντα ἐφημερίδος. κῦβος ἀνερρίφθη. ἐκ μικροῦ εἰς μακρόν. αἱ πτυχαὶ ἐγένοντο πάπυρος γλαυκὴ καλυπτομένη μορφαῖς, ταῖς δὲ πλήρεσι χρωμάτων, ταῖς μὲν λακίδων ἐπιστολικῶν, γράμματα ἐπιμελῶς ἐκκοπέντα καὶ συλλεχθέντα ἐν πτυχαῖς βίβλων παρὰ ὑστέραν χρῆσιν, ἔπειτα ληφθέντα καὶ ἰσωθέντα κυλίνδρῳ, παραλληλογράμματι, τραπέζῃ, τριγώνῳ, στοίχῳ μόνῳ, πλάγι μόρφῃ ὡς ἴσα λύκῳ ὡς τῇ ἄρχῃ Ω κεκαλλιγραφημένου ἐν ᾧ ἢ πάπυρος τῶν ἐφημερίδων ἔμενε τὸ περιβάλλειν περὶ ἄλλα, πλίνθον, λήκυθον, χρήματα ἅ ἐκτᾶτο τι καινὸν περιβληθέντα. ἅμει καλῶς ἀμφοχόμεναι. πτυχαὶ μεγάλαι, πτυχαὶ βίβλων, πτυχαὶ πρὸς ἔτι, καὶ πτυχαὶ ἐκ Δεσποίνας, πάπυρος ἔχουσα ξανθόν, ἀφή ὡς μαλακωτάτη ὡς τραχυτάτη, ταῦτα πάντα καὶ μείζονα. τί ἀποδείκνυται. τίς ἀποδείκνυσι καὶ τίς ἀποδείκνυσι τῷ ἰδίῳ τρόπῳ. οὐκοῦν ἐξπρεσσιονισμὸς ἐᾷ πάντα; τόσα ἀπόδειξις ἐν τῇ λαμπάδι τοῦ στασιωτικοῦ πιστεύοντος ἀδικήματος πεποιημένου εὐρήσειν τὰ καλὰ ἔνεστι ὅσα ἐν τῷ κάλλει αἰωνίῳ ἀπὸ μελωδίας ἀποφαινομένῳ.

“No.”

He replied, when I tried to recollect what I thought were his first steps onto the vast, snowy plain of visual art, namely the good envelope brimming with errors and faults.

“The first one was Flies.”

In those days we used Letraset to design advertisements for events in The Red House, then you'd photocopy them and tape the photocopies into windows all over town. A few letters were always left behind on the Letraset sheets and this gave way to play and explorations. Each letter was a glyph that sat still where it was arranged. Put an F here, an L there and lay a U on its side while G slowly crawls up an imaginary glass pane and so on. Maybe an R tries to fight for its life lying on its back in a non-consistent windowsill.

Yes, the first step was Flies. Next, Nocturnal Poems were dispersed over the vast plain. Lettering cut out from a newspaper. The dice thrown. One thing led to another. The piece of paper became a gray paperboard covered with shapes and forms, some filled with colour, others with shredded newspaper-columns, precisely cut-out letters, collected into book-spreads for later use, then fished out again and fitted against a cylinder, parallelogram, trapezium, triangle, a single line; askew to a form that could as well have been a wolf and the beginning of a calligraphed O, while the newspaper sheets waited to wrap themselves around other things, a building brick, a bottle, objects that gained something new by being wrapped. Shovels wearing Sunday clothes. Sheets of paper, a spread in a book, a page from an appending magazine or even from *The Housekeeper*, paper that stays yellow, the texture varying from silky soft to rough sandpaper. All this and more and more. What is expressed? Who expresses himself and everyone does it their own way. Expressionism allows everything, doesn't it? There's just as much expression in the bomb belt of a terrorist who believes that only beauty awaits when he has completed his mission, as the indefinite beauty illuminating from a piece of music.

„Non.“

Inquit cum recordabar primos, ut credidi, gradus eius in neve tectum iter artis imaginis, quippe involu-
crum illud, mednis erroribusque plenum.

„Primus Muscae erat.“

Tum Letraset adhibebatur ad res in Domu ru-
bida gestas proscribendas; proscriptiones deinde
multiplicatae sunt et exempla per urbem in fenestris
glutinata sunt. Litterae exemplis supererant et haec
ludorum experimentorumque occasionem dabat.
Quaeque littera signum erat quo iuberetur sediturum.
F hic, L huc, U in latere positum est, dum G in adver-
sum vitrum fictum serperet et cetera. Forsitan R diu
et frustra lectulo solari ficto morti pugnavit. Primus
vero gradus erat Muscae. Deinde Carmina nocturna
per vastitatem sparsa erant. Litterae ex chartis scissae.

Aleae iactae. A verbis ad verbera. Charta fiebat papyrus cana formis tecta, pars colore plena, pars scissuris epistolariis, litterae cum industria scissae inque codicibus apertis ad usum futurum collectae, tum extractae et cum cylindro, parallelogrammati, trapeza, triangulo, singula linea, obliquae formae tam lupo simili quam initio O scalpti, dum charta papyri expectaret se circum aliud involuturum esse, ut later, ut ampullam, res quae involutae aliquid novum capiunt. Palae bene vestitae. Folia, charta codicis, pagina complementaria vel etiam Dominae, papyrus flavum continens, textus a mollissimo ad asperrimum. Haec omnia et plus. Quid significatur. Quis significat et quis suo in modo significat. Nonne expressionismus omnia sinit? Tanta inest significatio in face conspiratae credentis se facinore facto pulchritudinem reperturum esse, quanta in pulchritudine aeterno e musica effulgente.

“Nee.”

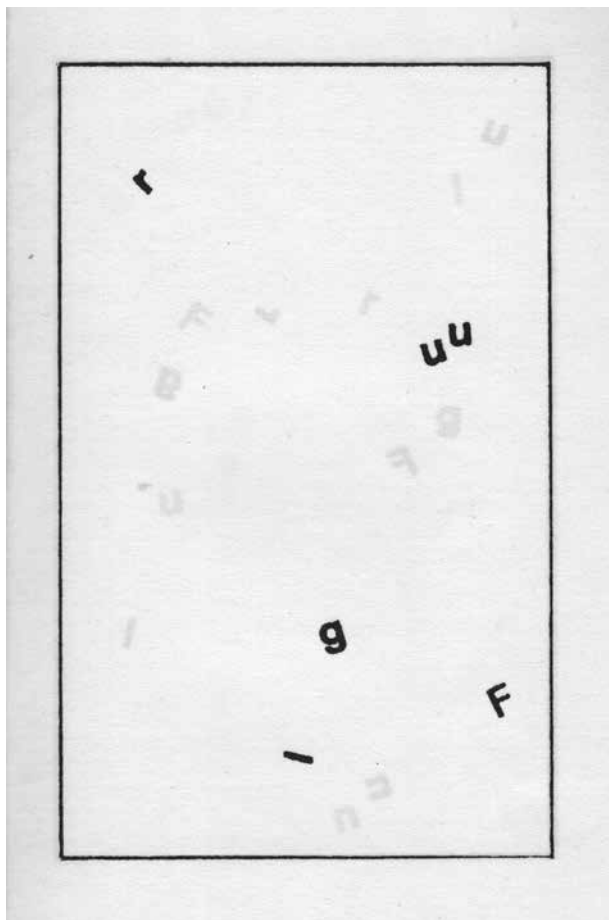
Zei hij toen ik vertelde wat ik dacht wat zijn eerste stap in het verlaten, besneeuwde landschap van de kunst was, namelijk de enveloppe, overvol met schrijf - en drukfouten.

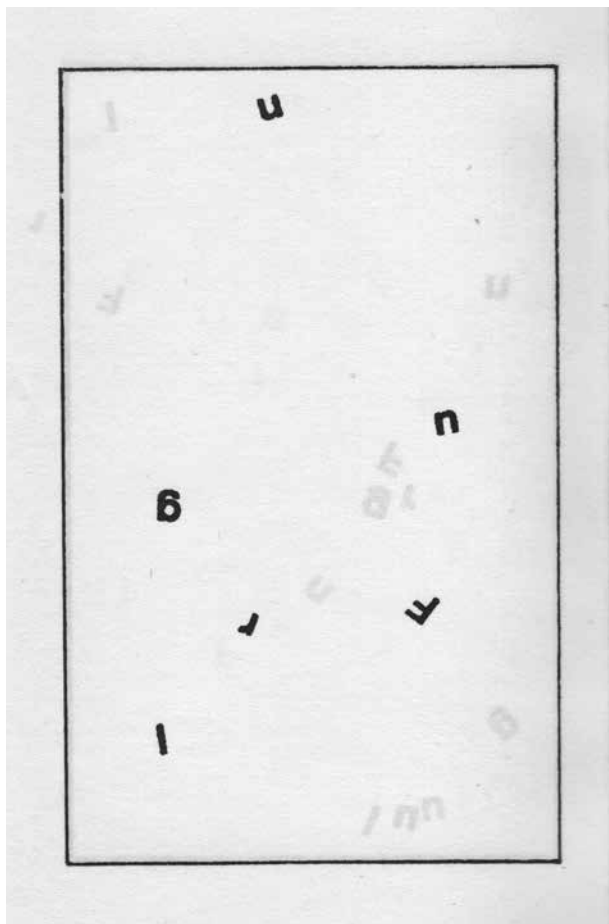
“Het eerste werk was VLIEGEN.”

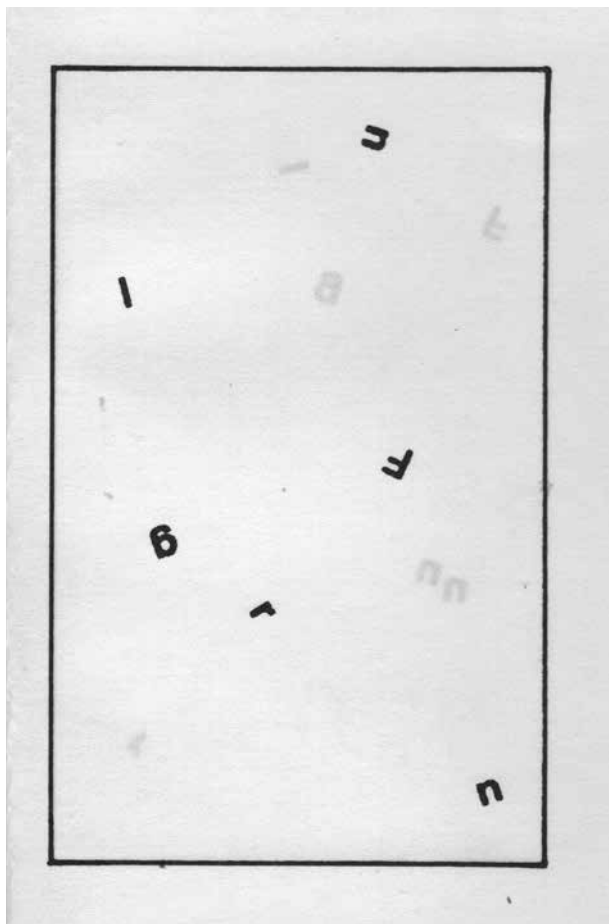
In die dagen werden de advertenties voor activiteiten in het Rode huis nog gezet (met losse letters), daarna gekopiërd en dan de kopieën op ramen geplakt, hier en daar in de stad. Van de oude advertenties gebruikte hij de letters en dat gaf mogelijkheid tot spel en experiment. Iedere letter was een symbool of teken en werd op de “juiste” plek geplaatst. F zet je hier. L daar, U ligt op haar zij, terwijl G omhoog geschoven wordt naar een ingebeeld vierkant, etc. Wellicht zit de R na een lange doodstrijd op een ingebeelde zonnebank. Ja, de eerste stap was VLIEGEN.

Daarna werd het Nachtgedicht verspreid over het vlak. Uitgeknipte letters uit een krant.

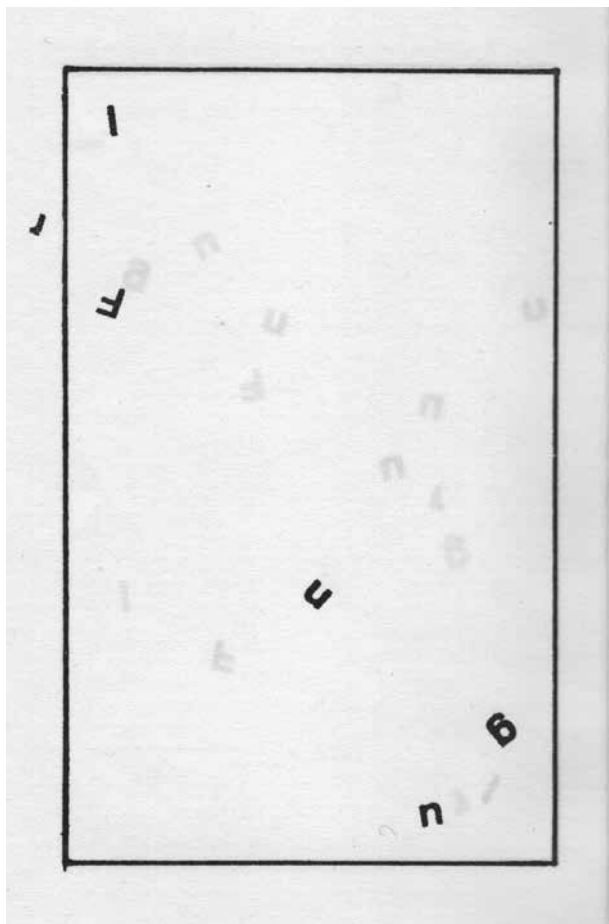
Dobbelstenen werden gegooid. Het ene riep het andere op. Het papier-vel werd van een grijs blad die vormen verbergd, sommige gekleurd, of centimeters gescheurde koloms. Heel precies uitgesneden letters werden in (open) boeken bewaard, voor later gebruik. Opnieuw te voorschijn gehaald en gevormd als cylinder, parallellogram, trapezium, driehoekige vormen, een enkele lijn of een schuine vorm die een wolf of zelfs een kalligrafisch Oi, kan zijn, terwijl het krantenpapier wachte om rond andere voorwerpen gewikkeld (geplakt) te worden zoals; baksteen, wijnfles etc. en daarna een nieuw object werd. Schoppen in zondagskleding. Papierenvellen, een open geslagen bladzijde, een blad uit een bijlage of gewoon een Gastvrouw, vergeeld papier, fluweel zachte structuren of ruw schuurpapier. Dit alles en meer. Wat wordt uitgedrukt? Wie drukt zich uit en doet het op zijn manier. Expressionisme laat alles toe, toch? Expressie drukt zich zelfs uit in unbom-vest van een terrorist die geloofd dat hem oneindige schoonheid wacht als hij zijn opdracht vervuld heeft en eeuwige schoonheid die de muziekcompositie uitdrukt.

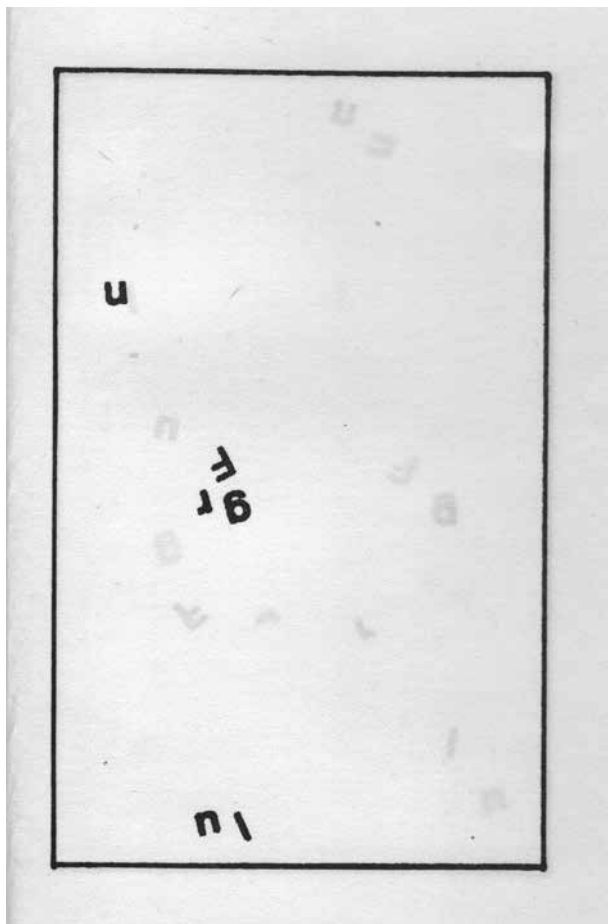

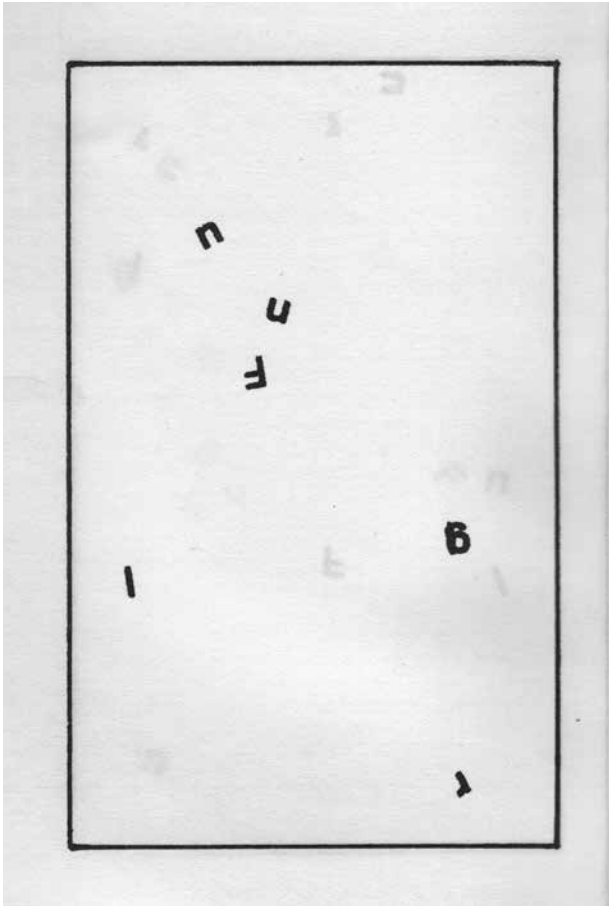

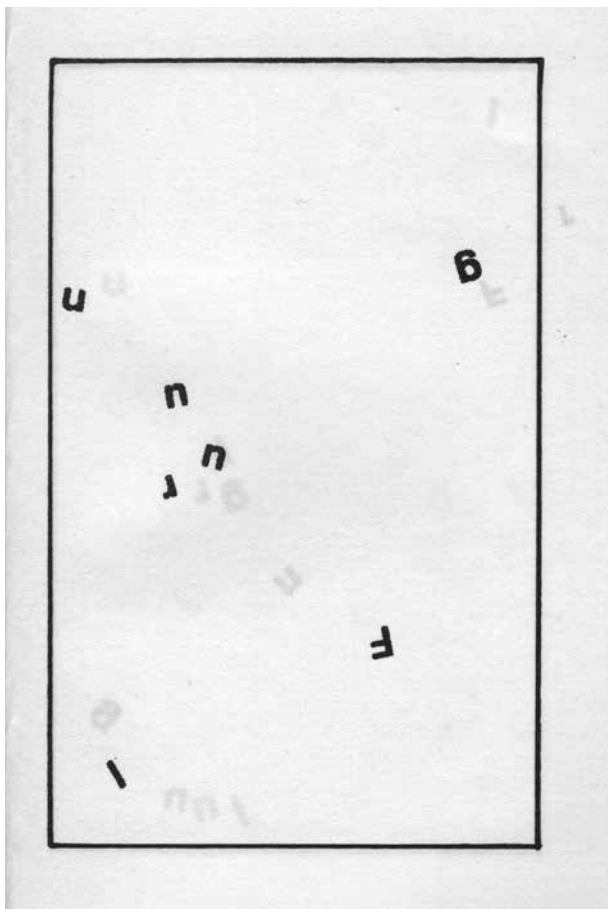

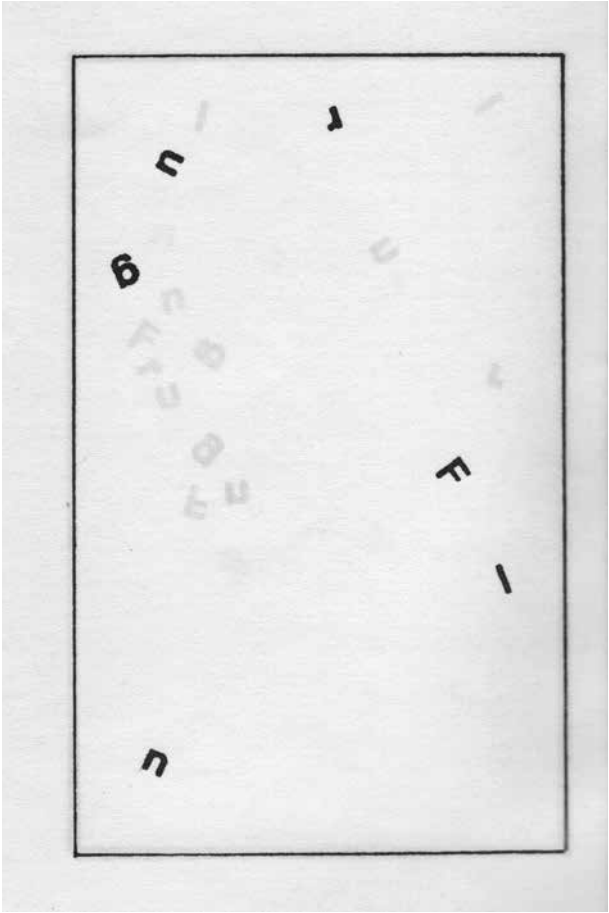

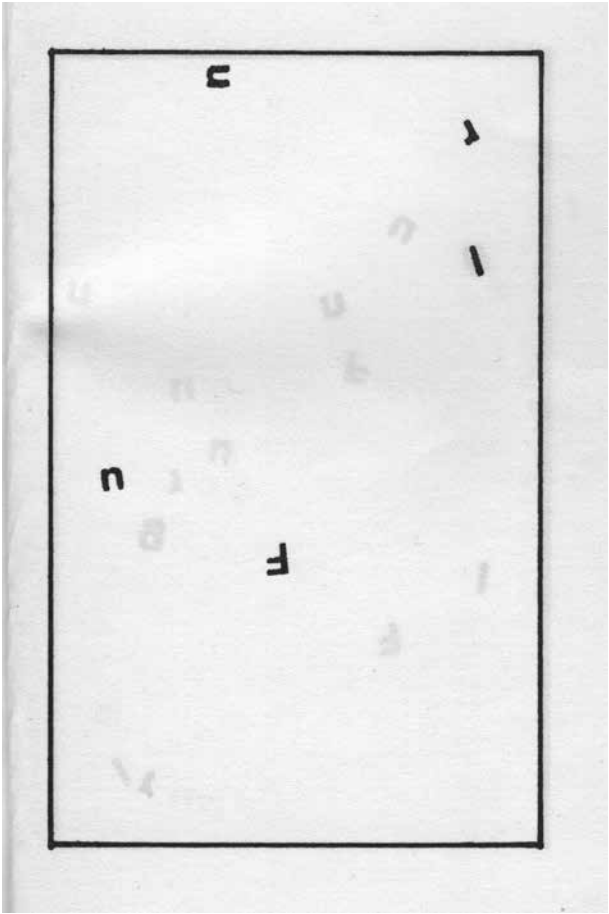

Að ganga að vegg og tjá sig á hann.

Leita viðfangsefnis.

Skipa viðfangsefni niður á skiljanlegan máta.

Láta vaða?

Bókbandslím, pensill, vatn í glasi, undirlag, hárbeittur hnífur, Pelifix, hlaðar af dagblöðum, tímaritsrifrildum, gulnandi pappír og gráfeiskið letur. Fannbreiðan veit að ef í hana er mörkuð slóð sem margtroðin verður verður hún það sem síðast hverfur þegar snjóa loksins leysir.

Kyrrþeyr. Að iðja sitt við sitt borð, bekk eða hvaðeina.

Dvalinn?

Má vera í einkonar dái einbeitingar og leitar. Og undan gengur.

Svona hefur það verið um langa hríð. Sjáðu spjöld-

in í Rauða. Ófá voru þau. Og hér eru seríurnar héðan og þaðan, staflar upp á einhverja sentímetra og í hlöðunum eru kuml.

βαίνειν πρὸς τεῖχος καὶ ἀποδεικνύναι.

λόγον ζητεῖν.

τὸν λόγον σαφῶς κατατάσσειν.

κῦβον ἀναρρίπτειν;

κόλλα βιβλῶν, γραφίς, ὕδωρ ἐν κύλικι, ὑποκείμενον, μάχαιρα ὀξύτερα, Πελιφιξ, σωροὶ ἐφημερίδων, θραυσμάτων περιδικῶν, πάπυρος γιγνομένη ξανθή, γράμματα σαθρὰ καὶ γλαῦκα. ἡ πλάξ νιφοεῖα οἶδε ὅτι εἰ ὁδὸς ἐν ἑαυτῇ τριφθῆσεται, αὐτὴ ἀφανίσεται ὑστάτη ἐπεὶ ἡ χίτων τέλος τήξεται.

σιγή. ἐργάζεσθαι ἐπὶ τῇ σῆ τραπέζῃ, βαθρῶ ἀλλ' ἄλλω τίνι.

κῶμα;

ἐν τίνι ἐνυπνίῳ ἐπιστροφῆς καὶ ζητήσεως εἶναι ἔξεστι. καὶ προχωρεῖ.

οὕτως πολὺν χρόνον ἔσχε. ἰδοῦ αἱ προρρήσεις ἐν τῇ
Ἐρυθρᾷ. συχναὶ ἦσαν. καὶ ἐνθάδε αἱ διαδοχαὶ πάντοθεν,
σωροὶ τίνων δακτύλων καὶ ἐν ταῖς ἀποθήκαις εἰσι τάφοι.

To walk towards a wall and express oneself on it.

Seek a subject.

Arrange subjects in a comprehensible way.

Let loose?

Bookbinding glue, a paintbrush, glass of water, backing, a sharp cutter, Pelifix, stacks of newspapers, shredded magazines, yellowing paper with graying print. The snowy plain knows that if it is marked by a well-trodden path, this will be the last to disappear when the snow melts eventually.

Steady silence. To work at your own table, bench or whatever.

Hibernation?

Could be in a kind of coma caused by concentration and search. Keeps producing.

It has been like this for a long while. See the cardboard in the Red house. They were quite a few. And these are the series from here and there, piles, a few centimeters' high, and the stacks contain gems.

Ad murum ire et in eo significare.

Argumentum quaerere.

Argumentum perspicuo in modo ordinare.

Aleam iacere?

Gluten codicum colligendorum, penicillus, aqua in calice, substratum, sica acutissima, Pelifix, cumuli actorum diurnorum, fragmentorum ephemeridum, folia flaventia, litterae canae tabescentesque. Nix ampla scit, si iter per se obteritur, hoc ultimum, cum denique dissolviatur, abiturum esse.

Silentium. Suum laborare tabula sua mensave aut aliquo.

Quietus?

In quodam sopore instantiae inquisitionisque potest esse. Et prodit.

Quae ita diu fuerunt. Vide exempla in Rubida. Nonnulli erant. Et hic series hinc illicque sunt, cumuli nonnullorum digitorum et in horreis tumuli sunt.

Loop naar de muur en druk je uit.

    Zoek een onderwerp.

    Arrangeer het onderwerp op een begrijpbare manier.!

    Doe een poging?!

    Boekbinderslijm, penseel, glas water, drager, een haarscherp mes, Pelifix, stapels kranten, gescheurde artikelen uit tijdschriften, geel (kranten)papier en andere letters. Besneeuwde vlakweet dat als er een spoor gemaakt wordt, dit als laatste overblijft als de sneeuw smelt.

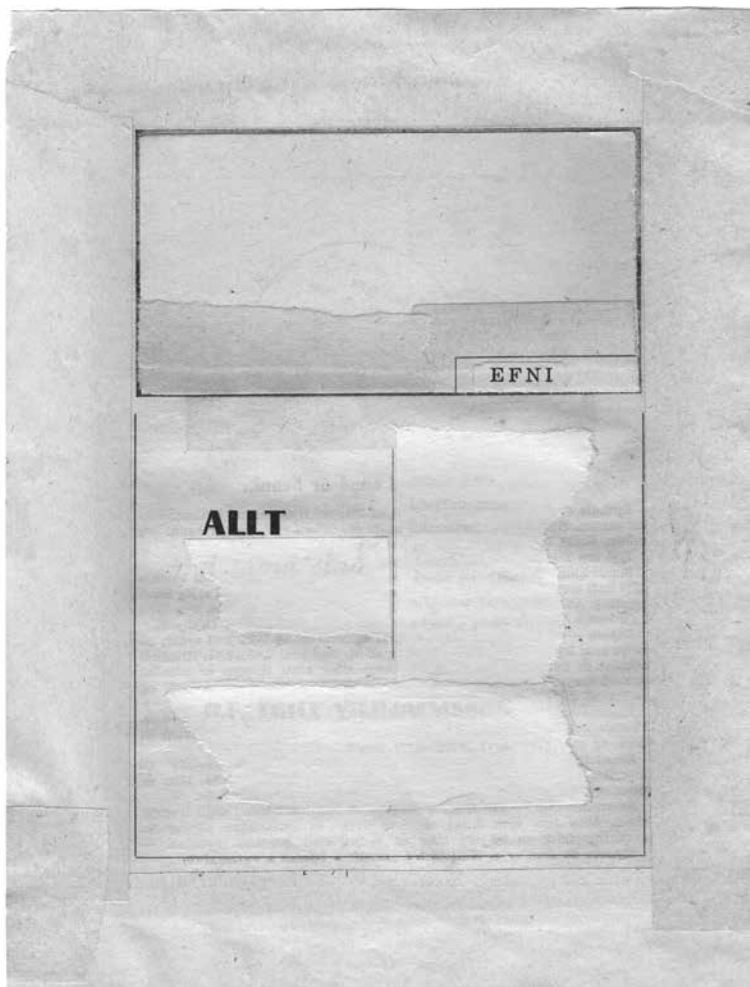
Blijvende stilte. Te werken aan je tafel, werkbank of wat dan ook.

    Verstilde tijd?

    Een soort van coma, concentratie en zoektocht. En doorgaan (voortzetten).

Deze periode heeft lang geduurd. Zie de advertenties in het “Rode Huis”. Het waren er vele. En hier zijn series van hier en daar, opgestapeld in centimeters, (begraven) vergeten in de schuur.

frá Djúpavogi.

Bragðavellir	13 km.	Reiðará, Lóni	59 km.
Geithellar	31 —	Staðafell, Lóni	65 —
Starmýri	39 —	Jökulsá, Lóni, samkomuh. .	64 —

til

300 f. Kr. var smám saman farið að nota skæri í Róm. En samt segir Plínus frá því 65 e. Kr., að ullin sé ekki klippt, heldur séu kindurnar rúnar.

Ferðabók Sveins Pálssonar. Snæ-
landsútgáfan.
Íslenskir Þjóðhættir Jónasar frá
Hrafnagili. Ísafoldarprentsmiðja.
Dynskógar. Félag íslenskra rithöf-
unda. Bókfellsútgáfan.
Snót, ljóðasafn. Ísafoldarprent-
smiðja.
Brimar við Bökklett, skáldsaga. Vil-
hjálmur S. Vilhjálmsson. Helga-
fell.
Með orðsins brandi, Kaj Munk. —
Bókaágerðin Lilja.
Þjóðhættir og ævisögur. Finnur á
Kjöreseyri. Pálmi H. Jónsson.
Á Hreindýraslóðum. Helgi Valtýs-
son. Norðri.
Árbók Íþróttamanna. Bókafélagur
í S. Í.
Dóra í Álfheimum, eftir Ragnheiði
Jónsdóttur. Skuggsjá.
Í ættlandi mínu, smásögur eftir
Huldu. Bókfellsútgáfan.
Uppstigning, leikrit eftir Sigurði
Nordal. Helgafell.
Ströndin, skáldsaga eftir Gunnar
Gunnarsson. Landnáma.

Ritfangaverzlun

selur fleira en pappír og ritföng.

Tónlistarlíf

Notur og Plötur

medal annars

Helstu atburði mannkynssögunnar.
Hveri á Íslandi.
Fræg tónakáld sögunnar.
Hitaveitu Reykjavíkur.
Nýjustu bifreiðategundir.
Ferðalög og fagra staði.
Flógg þjóðanna (litmyndir).
Bæjarstjórnir í bæjum Íslands.
Allsherjaryfirlit um landafræði.
Aflasæla skipstjóra.
Nýjungar á tæknisviðinu.
Sogsvirkjunina.
Skógrækt og landgræðslu.
Hæstarétt Íslands.
Prófasta á Íslandi.

8

12

Timi

Heilbrigðisþjónusta.

Á þessu ári er liðinn aldarfjórðungur síðan Efnalaug Reykjavíkur tók til starfa. Áður hafði lítið sem ekki verið unnið að kemiskri fatahreinsun og litun hér á landi og var því all algengt að fatnaður væri sendur til útlanda, aðallega Danmerkur, til þeirra hluta. Slíkt var að sjálfsögðu ekki aðgengilegt fyrir allan almenning, og var því full þörf á að slíkt fyrirtæki væri stofnsett hér á landi, sem og fljótt kom í ljós, þar sem fyrirtækið hlaut strax miklar vinsældir.

Að sjálfsögðu hafa orðið miklar framfarir í þessari liðn á síðastliðnum aldarfjórðung og hefur Efnalaugin ávallt reynt að fylgjast með nýjungum, sem fram hafa komið og notfæra sér það besta til hagsbóta fyrir viðskiptavinum sínum. Og nú, innan skamms, fær hún nýja vélasamstæðu til fatahreinsunar, af allra fullkomnustu gerð.

Annað ekki veigamínna atriði er, að við fyrirtækið vinnur að mestu þauléft starfsfólk, þar sem að $\frac{1}{2}$ hlutar þess hafa starfað við fyrirtækið hálfan starfsferil þess eða lengur og nokkrir frá byrjun.

Af ofangreindu verður ljóst, að skilyrði fyrir bestu fánlegu vinnu eru öll fyrir hendi, enda mun fyrirtækið hér eftir sem hingað til leggja aðaláherzu á vandvirkni, ásamt fljótri afgreiðslu, eftir því sem ástæður frekast leyfa.

Hitamælur og hitastig.

Í daglegu lífi er Fahrenheit notaður í flestum engilsaxneskum löndum, en í öllum öðrum löndum hinn alþjóðlegi hitamælikvarði: Celsius-, Centesimal- eða centigráðumællirinn. Í fáeinum löndum, meðal annars Íslandi og Danmörku, er einnig notaður Réaumur mællir.

Frostmark vatnsins er 0° á Celsius og Reaumur, en 32° á Fahrenheit. Suðumark er 80° á R., 100° á C. og 212° á F. (sjá myndina). Núllmarkið á Fahrenheit svarar næstum því til + 18° C. (hitastig ákveðinnar kulda-blöndu) og skalanum milli frostmarks og suðumarks vatns er þar skipt í 180°. Með þessum hætti var í daglegu lífi á Englandi og Hollandi, þar sem Fahrenheit starfaði, komið hjá hálfum hitastigum sem og negatífum. Mældur með Fahrenheit er líkamshitinn tæpar 100°. Brautryðjendur á sviði hitamælinga notuðu líkamshita mannsins sem fastapunkt.

Ole Röhrmer er sá sem fyrstur varð til að nota suðu- og frostmark vatns sem fastapunkta. Celsius setti 0° við suðumarkið og 100° við frostmarkið, en þetta fannst Linné óhentugt og stakkt upp á þeim skala sem notaður er í dag, þó að hann sé kenndur við Celsius.

Hlutfallið milli C. og R. er ofur einfalt, þar eð

$$C. = \frac{5}{4} \times R. \text{ eða } R. = \frac{4}{5} \times C.$$

Á hinn bóginn er sambandið á milli C.-og R.-hitastiga annarsvegar og F.-hitastiga hinsvegar nokkru flóknara:

$$F = C + R + 32, \text{ þar eð frostmark vatns er } 32^\circ \text{ á Fahrenheit.}$$

Á umrótatímum sem þeim, er gengið hafa yfir heim allan á undanfarandi árum, er oft erfitt að afla þeirra hluta, sem menn hefðu helzt á kosið. En þó aðstæður breytist, og stundum sé minna um vörur í einn tíma en annan, þá breytist ekki viðleitni vor, til að bjóða yður aðeins góða og smekklega vöru. Gildir það jafnt um hverskonar herravörur sem hinar fjölbreyttustu sportvörur.

S

AFOLDAR

GÓÐ BÓK ER MENNINGARVOTTUR
OG HEIMILISPRÝÐI

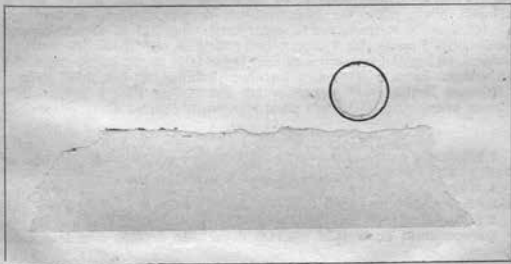
HF KOL & SALT

var stofnað þann 22. nóv. 1915 og var tilgangur félagsins að reka verzlun með kol og salt og aðra starfsemi, sem þar að lýtur. H.F. Kol & Salt er elzta kolaverzlun landsins og um leið sú stærsta. Árið 1926 keypti félagið kolakrana og reisti hér við höfnina. Hefur H.F. Kol & Salt starfrækt kolakrana þennan síðan. Hlutfé félagsins nemur kr. 402.000,00. Stjórn félagsins skipa Ásgeir Jónsson, Geir Borg og Guðmundur Borg. Framkvæmdastjórn: Geir Borg og Ásgeir Jónsson.

Tímatál.

Margir þjóðflokkar hafa talið í tunglárurum í stað þess að telja í sólarurum, eins og nú er gert. Babilóníumenn reiknuðu t. d. með 12 mánuðum með ýmist 29 eða 30 dögum, til samans 354 dögum, í árinu. Rómverjar reiknuðu með 10—12 tunglmánuðum í árinu þangað til Cæsar kom á júlíanska tímatalinu árið 45; sama gerðu Tyrkir þangað til 1677 og aðrar múhameðstrúar þjóðir. En hjá öllum þessum þjóðflokkum var skotið inn meira eða minna reglulega, annað hvort heljum mánuðum eða dögum, þannig að tunglárið varð nokkurn veginn í samræmi við hið raunverulega sólar. Aðrar þjóðir notuðu blandað tungl- og sólar. Grikkir reiknuðu t. d. með tímabili með 2992 dögum = 99 mánuðum, sem skipt var niður á 8 ár, með ýmist 12 eða 13 mánuðum. En með tímanum reyndu menn að nálgast enn betur hið raunverulega sólar, og fékkst að lokum gott samræmi. Einnig Gyðingar, Indverjar, Kinverjar og forngermanskar þjóðir notuðu blandað tungl- og sólara-tímakerfi, en komu á samræmi með því að skjóta inn á mismunandi hátt þeim tímabilum, sem á vantaði. Aftur á móti töldu Egyptar tímanna í sólarurum og höfðu þegar nokkrum öldum fyrir Kr. talið $365\frac{1}{4}$ daga í árinu.

Í gregoríanska tímatalinu, sem nú er notað í flestum löndum, eru 365.2425 dagar í árinu. Því var komið á 1582, á dögum Gregoríusar páfa 13. og var um leið lagfært ósamræmið, sem skapast hafði við það að til þessa hafði verið reiknað með hlaupári fjórða hvert ár, undantekningarlaust. Eftir gregoríanska tímatalinu er hlaupár fjórða hvert ár, að undanteknum þeim árum, sem hægt er að deila í með 100 en ekki með 400. Það er með öðrum orðum hlaupár 1940, 1944, 1948 o. s. frv. og einnig árið 2000, en ekki árið 2100, 2200 og 2300. Hér á landi hefur gregoríanska tímatalið verið notað frá því árið 1700.

Kúlugeiri.

R = radius kúlunnar. H = hæð kúlugeirsins.

Römmál: $\frac{1}{2} R^2 \pi H$
eða $2.0944 \times R^2 \times H$.

Kúlusneið.

R = radius kúlunnar. A = radius grunnflatarins. H = hæð kúlusneiðarinnar.

Römmál: $\frac{1}{6} \pi H$
($3A^2 + H^2$) eða $\frac{1}{6} \pi H^2 (3R + H)$.

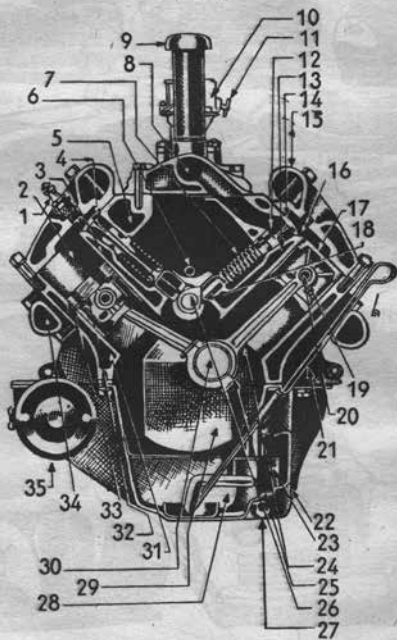
Uppfinningar

1790. Finnur Conté í París upp blýantinn, eins og hann tíðkast nú, þar sem blýantsoddurinn er ekki bóinn til úr grafit, eins og það kemur fyrir í náttúrunni, heldur úr muldu grjóti, sem blandað er tinn. Með því að brenna blýið, tókast Conté að ná ýmsum hörkugráðum.

m

Þverskurður af bifhreyfli
Ford V 8.

Akureyri.

Bæjarstjóri: Steinn Steinsen.

Bæjarstjórn: Elisabet Eiríksdóttir, Friðjón Skarphéðinsson, Indriði Helgason, Jakob Frimannsson, Jón Sólnes, Marteinn Sigurðsson, Steindór Steindórsson, Steingrímur Aðalsteinsson, Svavar Guðmundsson, Tryggvi Helgason og Þorsteinn M. Jónsson. Varamenn í bæjarstjórn: Albert Sölvason, Bragi Sigurjónsson, Eyjólfur Árnason, Guðmundur Gunnlaugsson, Helgi Pálsson, Jón Ingimarsson, Kristinn Guðmundsson, Ólafur Magnússon, Sverrir Ragnars og Tryggvi Emilsson.

Forseti bæjarstjórnar er Þorsteinn M. Jónsson.

Bæjarfógeti er Friðjón Skarphéðinsson.

Héraðslæknir er Jóhann Þorkels-son.

Sóknarprestur er Friðrik Rafnar vígslubiskup.

Menntaskóli Akureyrar, skólastjóri Sigurður Guðmundsson.

Gagnfræðaskóli Akureyrar, skóla-
stjóri Þorsteinn M. Jónsson.

Tónlistarskóli Akureyrar, skóla-
stjóri Margrét Eiríksdóttir.

Iðnskóli Akureyrar, skólastjóri
Jóhann Frimann.

Á Akureyri starfa þessi Íþrótta-
félag: Golfklúbbur Akureyrar, form.
Helgi Skúlason, Íþróttafélagið Þór,

vinanda.

*Í ár eru það kaupstaðirnir,
kaupúnin koma næsta ár*

Yfirlit.

Ef maður tekur eftir því að það er að líða yfir einhvern, má oft koma í veg fyrir það með því að beygja höfuðið niður að eða á milli hnjúanna og halda því þar stundarkorn. Gefið aldrei meðvitundarlausri manneskju eitthvað að borða eða drekka, því það getur hæglega valdið köfnun. Ef sjúklingurinn er náföður og um hann slær köldum svita, þá leggið hann þannig að höfuðið viti nokkuð niður á við. Sé sjúklingurinn aftur á móti rjóður og slái um hann heitum svita, skal

leggja hann þannig, að höfuðið beri hæst af líkamanum.

Hneppið frá honum fótunum og leysið allt sem kann að þrengja að hálsi og mitti. Berið eitthvað sem hefur sterka lykt upp að vitum hans, t. d. salmiaksþíritus, lauk o. þ. h. eða kittið hann í nefið með fjóður, stráí o. þ. h.

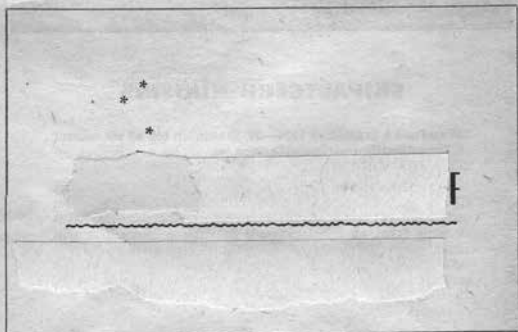
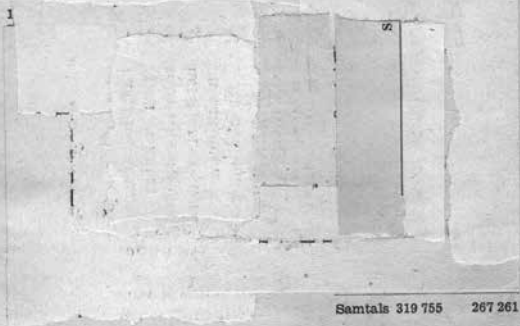
Þegar sjúklingurinn er kominn til sjálfs sín, er honum gefin örfandi meðul, t. d. sykurmoli með komfórudropum, glas af vini, sterkt kaffi o. þ. h.

Leggið aldrei svo
af stað í ferðalög
að þér eigi látið

endurnýja meðlakistuna.

O

árið 1945.

er ætlað að vaka yfir heimsfriðin-
 1) Allsherjarþingið. Það getur tekið í tvö ár á þessa öll þau vandamál, er
 15 til meðferðar öll deilmál eður læknað tnu honum í hættu. Í
 varða verndun friðarins og önnur sjúklingum, sen-ll meðlimir og þar af
 mál, er alþjóðlega þýðingu hasulegri blóðeitru S. A., Kína, Frakkland,
 Meðlimir bandalagsins geta sent aðlgu (ostemylitesTíkin og Stóra-Bretland.
 að 5 fulltrúa og aðstoðarmenn þeir,akk ennþá betur íllmírnir eru kosnir til
 á þingið, er hvert ríki reður aðeinninn einn átti Öryggisráðið skal setið
 yfir einu atkvæði. Til ákvarðunaðlega sjúkdóm, og til þess verða öll
 um „þýðingarmikil málefni“ Sjúklingarnir aðem meðlimir eru, að
 krafast 2/3 meiri hluta þeirra, er ínvel árum sam- á aðsetursstað þess.
 þingi eru. Allsherjarþingið kemuþiklar líkur voru sameinuðu þjóðanna
 saman a. m. k. einu sinni á ári-crypplingar sevig til að leysa öll dellu-
 Tekur ekki fyrir þau mál, er öng sjúkdómurinn samningum, sættum
 yggsráðið hefur til meðferðar. 2-amann og hefðáist eigi árangur á þann
 Dómstóll. Fyrirkomulag hans ska með sér. Nær ráðið sett fram tillögur
 í öllu vera sniðinn eftir alþjóða. sem fengullunnar. Það er réttur
 dómstólnum í Haag. 3) Ritaraskrif,ata á skömmur rannsaka öll deilmál
 stofa. San Franciscoráðstefna, eftir að lyfineðlis. Það getur krafast
 mælti svo fyrir, að allsherjarþingið inn í líkanum að taka þátt í refsí-
 skyld útnefna aðalritara. Staða að-rt með þrigg,með því að slíta öllu sam-
 alritarans er mjög þýðingarmikil. oru bakteríurnar þjóð þá, er hótar að
 stað ráðs þjóðabandalagsins gamlar, og sjúklingnum, og jafnvel vopnuðum
 kemur 4) Öryggisráðið, sem tekj fara heim . gegn henni. Öll með-
 ýmis málefni stjórnmálalegs eðlis nokkrar vikur, skulu, ef ráðið krefst
 meðferðar, og 5) fjármálalegt . Utah var þreða til herafía, leyfi til
 félagslegt ráð. Í því eru 18 meðli:höfðu stór svöðga yfir land sitt o. m. fl.
 Ir, kosnir af allsherjarþinginu til, gefið penicillsem þau eiga setið að hafa
 ára. Hlutverk ráðsins er að bæta nokkrum vikull reiðu. Herforingjaráð
 fjárhagsferðileikum, athuga hesi var penicillörvelda skulu takast her-
 brigðisvandamál, menningarmálekandasjúklingurendur ef til kemur.
 fl. Einnig skal það hafa eftirlit mðu ekki læknað:llur urðu á sínum tíma
 að „mannréttindin séu í heð:þar voru sjúkling ráðsins, einkum um
 höfð“. Ráðið getur lagt tillögur fy Sulfalyfin læknið á ráðstefnunni í San
 allsherjarþingið, sem getur fundrað tilfellum aen loks varð samkomu-
 endanlegar ákvarðanir ef þi dögum til tíu vik:rfarandi atriði: a) Til
 þvkr. Loks má nefna sem er hraðvirkara oga mál á dagskrá þarf 7
 aðaldeild bandalagsins 6) fjar geta ráðið við sjúk:eiir hluta án tillits til,
 ráð. Það svarar til umboðsnen 20 tilfellunum. Eöru atkvæði hinna föstu
 þjóðabandalagsins gamla og snir gefa sama ára eigi. Einn meðlimur —
 sérstaklega þý:Hið dýrmeta lyf átti að mestita d. — getur því ekki
 nylendumál leyti að nota í þeim tilfellum, það mál séu rædd í ráðinu
 Öryggisráðsem öll önnur ráð höfðu brugðizt:ð birt almenningi. b) Aft-
 ingarmesta sFyrst og fremst átti að nota þaði þarf, til þess að koma
 lags hinna tæen stafylokokkasjúkdómum. Lyfið í framkvæmd, t. d. refsí-

5. Kúbismi II.

Kúbisminn. Orðið er leitt af kúbus = teningur, og Matíse notaði það fyrstur, árið 1918, í háði um ákveðinn myndaflokk, sem einkenndist af ákveðinni köntóttri eða kassalaga uppbyggingu (4). Stefnan grundvallaðist á frásögn Cezannes um, að hann skoðaði náttúruna í frumatriðum sem tening, sívalning og keilu. Hún vill ekki skoða hlutina með fjarvidd (perspektív), en breiðir aftur á móti úr þeim fyrir áhorfandann. Kúbisminn hélt bæði

fram þjálfari skynsemsvinnu og hinu breiða kraftmikla formi, og er því engu síður í tætt við neo-impressionismann en fauvismann, en andnáttúralistiskar tilhneigingar eru enn þá ríkar hjá kúbistum. Þeir eru snortnir áhrifum frá svertingjalist, vélum og öðru. Í fyrstunni var (nákvæmni formsins) litblær kúbismans daufur (grár, brúnn, svartur og gulur litur), frá því um 1918 varð hann litríkari (5). Brautryðjendur stefnunnar, Braque og Picasso, hafa smám saman unnið sig frá hinum upprunalega kúbisma, leitandi frjálssara, persónulegra forms.

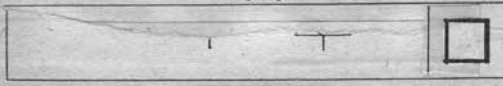
Í andstöðu við þetta varð neo-kúbisminn til sem ströng stefna, er heldur fram ljósu sléttu formi, án meiriháttar persónulegrar tjáningar í frjálslægri notkun pensilsins, ísmeygilegra lita, talandi tákna o. þ. h. Þessar frumreglur er að finna í sterkari mæli í ný-plastikismanum, er var teoretísk- og meinelætaheyfing, sem einkum átti sér fylgi í Hollandi. Hún var án sambands við veruleikann og myndirnar voru oft aðeins af einföldustu formum og litum (6). Skyldur var konstrúkt-

ivisminn, sem fylgdi í fótspor rússnesku byltingarinnar. Hann notaði engu síður en málverkið ýms nýttísku efni, eins og t. d. gler, nikkeli, steinsteypu, trúning (celluloid) o. fl. Í Frakklandi reis upp samsvarandi stefna, kölluð purismi (pur = hreinn), einkum stunduð af málurum og byggingameisturum Ozenfant og le Corbusier (7). Hún líkist neo-kúbismanum, en fæst meira við fleti.

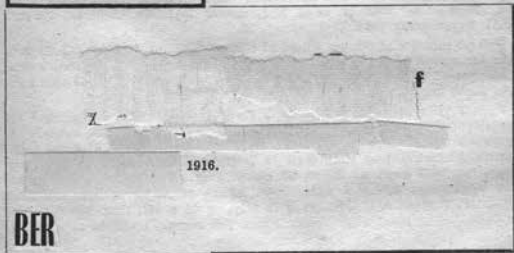
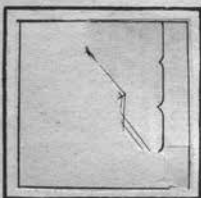
Expressionisminn er einn algengasti, en óljósasti allra ísma.

6. Nyplasticismi.

2. mynd:

1916.

BER

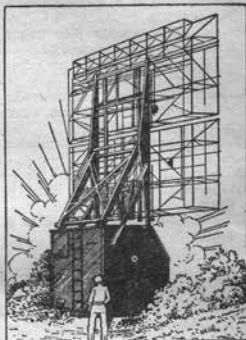
„Radar“-miðunartækið.

Radar — Radiolocation-stöðin — samsetning fjarstyrni- og fjar-mælitækis, er uppfinning, sem veitur tímamótum, hvort sem hún er notuð í þjónustu hernaðarins eða friðsamlegra starfa.

Undirstöðuatriði radarstöðvanna er það, að sendir eru frá loft-netakerfi útvarpsgeislar með mjög mikilli tíðni (aðeins örfáum centimetrum). Fjarstyrni mynd myndast síðan af uppljómuðum ljósvakanum á plötu, sem er í sambandi við katóðugeislarör. Ef einhver hlutur, t. d. flugvél, verður svo innan þess svæðis, sem geislararnir verka, rekast geislarirnir á hann, endurkastast af honum á plötuna, og mynda ljósblett eða mynd af hlutnum á henni. Með hjálp sérstakra tækja er hægt að mæla tímann frá því bylgjurnar eru sendar og þangað til þær endurkastast, en með því er hægt að mæla fjarlægð hlutarins. Þar sem jafnframt þessu er hægt að snúa loftnetinu heilan hring, má þannig ákveða bæði fjarlægð og stefnu þess hlutar, sem miðaður er eða uppgötvaður.

Myndin sýnir slíka hreyfanlega vígstöðva-radarstöð. Maðurinn við hlið hennar gefur hugmynd um stærðina. Hin mikla yfirbygging með grindunum, er loftnetskerfið — og í sjálfum kassanum, sem hægt er að snúa hringinn í kring, eru hin flöknú sendi- og móttökutæki.

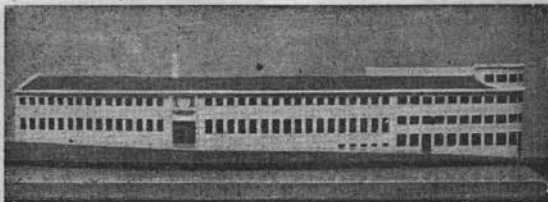
Það má segja, að hægt sé að stjórna bardögum, hvort sem er á sjó eða í lofti, með slíkum radar-stöðum. Jafnvel er hægt að hafa lítil tæki í flugvélum, svo að flugmaðurinn getur, t. d. í þoku, séð allar hindranir á leið sinni. Með því að koma radar-tækjum fyrir um borð í skipum, mun verða hægt að koma í veg fyrir árekstra, því að augu radar-tækisins sjá í myrkri, þoku og rigningu. Það mun því geta komið í veg fyrir að skip sigli á ís-jaka, og í stuttu máli mun radar verða til ómetanlegs gagns. Það má segja, að þær fjarlægðir, sem radar-stöðvar ná til með geislum sínum, séu ekki takmarkaðar af neinu öðru en ávala jarðarinnar, svo að með því að koma þeim fyrir á háum stöðum, er starfsvæði þeirra mjög stórt.

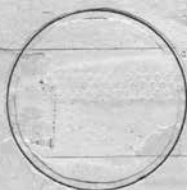
tionallisme), vegna þess að hann að nokkru leyti grundvallast á ákveðnum kenningum um notagildi húsanna og tekur ekki einungis tillit til ytra útlits. „Fúnkisstillinn“ er þó einnig still — einkum þegar hann er góður. Kjarni hans ber keim af klassíkismanum, sem kemur þó ekki í ljós í notkun grískra súlna o. þ. h., en í hinu skíra, einfalda formi. Afstaða er tekin gegn yfirborðs skrauti og með því að láta nákvæmt og lifandi form undirstöðuatriða byggingarinnar virka á sama hátt og t. d. dóriska súlu. Húsameistarinn (Arkitektinn) Le Corbusier, sem raunar heitir Edouard Jeanneret, (fæddur 1887 í Sviss), er talinn heitli frömuður „fúnkisstílsins“.

Vélsmiðja

Bls.

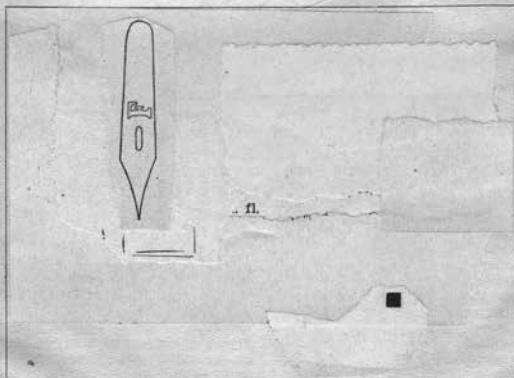

Buna.

Þetta gerviefni er þýkt gervigúmmi, og reynsla seinustu ára hefur sýnt að notagildi þess er mikið. Það er framleitt úr kolum og kalki og er meðhöndlað á svipaðan hátt og vanalegt kautsjúk. Framleiðslan á „buna“ byrjaði fyrir heimsstyrjöldina, jókst mikið meðan á stríðinu stóð, en hætti svo að mestu að styrjöldinni lokinni. Tilraunum með efnið var þó haldið áfram á rannsóknastofum í Þýskalandi og gáfu þær góða raun. Einn af liðunum í annarri fjöggra ára áætlun Þýskalands var því líka stórframleiðsla á „buna“. Þetta gerviefni var fyrst og fremst notað í bílaframleiðslunni, og oft reyndist slitþol þess stærra en vanalegs kautsjuks. En brátt ruddi notkun þessa efnis sér til rúms á öðrum sviðum, t. d. komu fyrstu uppskurðarhanskarir úr „buna“ á markaðinn 1937. Það kom einnig í ljós fyrir stríðið, að margir kusu heildur þetta gervigúmmi en vanalegt gúmmi, enda þótt það væri vanalega dýrara, því það hefur til að bera marga kosti fram yfir vanalegt gúmmi, t. d. þólr það mun betur áhrif olíu o. fl. Enn mætti týna til mörg gerviefni, sem seinustu árin hafa náð mikilli útbreiðslu, t. d. gervibenzín, litarefni margskonar, áburðarefni o. s. frv.

Ýms félag á Akranes: Félagið Berklavörn, form. Þjóðleifur Gunnarsson. Iðnaðarmannafélag Akraness, form. Jóhann B. Guðnason. Kvenfélag Akraness, form. Valdis Böðvarsdóttir. Kvinnadeild Slysavarnafélagsins, form. Vilborg Þjóðbjörnsdóttir. Kvenskátafélag Akraness, form. Málfríður Þorvaldsdóttir. Leikfélag Akraness, form. Óðinn Geirdal. Skógræktarfélag Akraness, formaður Arnljótur Guðmundsson. Slysavarnafélag Akraness, form. Axel Sveinbjarnarson. Tafífélag Akraness, form. Guðmundur Bjarnason. Söngfélagið Svanir, form. Jón Arnason.

FYRSTA HJÁLPIN

þegar slys ber að höndum.
Hvað er hægt að gera, áður en næst í lækni.

Meðferð sára.

Á undan aðgerð:

Þvíð hendur og neglur í volgu vatni með sápu og handbursta. Fítu og öllu á höndunum er náð af með benzíni. Skolið hendurnar vel á eftir (helst í heitu vatni) og nuddið þær síðan í spiritus eða brennivíni.

Við hverskonar aðgerð:

Snertið aldrei sárið með fingrunum né heldur þá hlið á sjúkra-bindinu, vatti eða öðrum umbúðum, er snýr að sárinu.

Skeiður og fleiður.

Sárið er þenslað með dálítlu af jóðspritti og er síðan vafið um tveim vafningum af sóttþreinsuðu sáralérfeti eða látinn yfir heftiplástur.

Stærri sár.

Sé um hreint sár að ræða, á að binda um það strax með sóttþreinsuðum umbúðum.

Ef sárið er óhreint, verður að reyna að hreinsa það. En varist að snerta það. Hreinsunin er fólgin í því, að sárið er skolað með soðnu kældu vatni og sé það gert sem rækilegast. Utanað komandi hlutum, er kunna að sitja fastir í því (flisar og þessháttar) verður að ná burtu með sáratöng, sem er sóttþreinsuð með því að bregða henni 3—4 sinnum yfir loga eða eld. Séu stærri hlutir fastir í sárinu (t. d. stórar flisar), ætti ekki að reyna að taka þá í burtu, heldur láta þá vera þar til næst í lækni. Það gæti valdið mjög alvarlegum blóðmissi.

Þegar hreinsunin er afstaðin, er

búið um sárið með sóttþreinsuðum umbúðum.

Látið aldrei jóð í stór sár, og gerið enga tilraun til að sóttþreinsa þau á annan hátt.

Blæðingar.

Blæðingar verður að stöðva undir eins. Greint er á milli tveggja tegunda, þ. e. a. s. blæðinga úr blóðæðum og blæðinga úr slagæðum.

Blóðæðablæðingar.

Blóð úr blóðæðum er dökkt og rennur með jöfnum straumi úr sárinu. Lyftið hinum særða líkamshluta upp og haldið honum hátt á lofti. Takið burt allt sem þengir að (svo sem sokkaband, mittisól og annað) fyrir ofan sárið, þ. e. a. s. nær hjartanu.

Búið um sárið með sóttþreinsuðum umbúðum.

Slagæðablæðingar.

Blóð úr slagæðum er ljósrautt að lit og spýttist úr sárinu við slögin.

1. Haldið hinum særða líkamshluta á lofti.

ER

Á EINUM
STAD

á Austurlandi.

ORT

Skipbrotsmannaskýlið á Skaftárósi.

LENGD OG PYNGD

Lengdarmál.

- 1 myriameter (mrm) = 10 kílómetrar = 10,000 m.
- 1 kílómetar (km) = 10 hektómetrar = 1000 m.
- 1 hektómetar (hm) = 10 dekametrar = 100 m.
- 1 dekameter (dam) = 10 metrar.
- 1 meter (m) = 10 decimetrar.
- 1 decimeter (dm) = 10 centimetrar = 0,1 m.
- 1 centimeter (cm) = 10 millimetrar = 0,01 m.
- 1 millimeter (mm) = 100 míkron = 0,001 m.

Flatarmál.

- 1 ferkílómetar (km²) = 100 hektarar = 1,000,000 fermetrar.
- 1 hektari (ha) = 100 arar = 10,000 fermetrar.
- 1 ari (a) = 100 m².
- 1 fermeter (m²) = 100 ferdecimetrar.
- 1 ferdecimeter (dm²) = 100 fercentimetrar = 0,01 fermetrar.
- 1 fercentimeter (cm²) = 100 fermillimetrar = 0,0001 fermeter.
- 1 fermillimeter (mm²) = 0,000,001 fermeter.

Rúmmál.

- 1 rúmmeter (m³) = 1000 rúmdecim.
- 1 rúmdecimeter (dm³) = 1000 rúmcentimetrar.
- 1 rúmcentimeter (cm³) = 1000 rúmmillimeter.
- 1 rúmmillimeter (mm³) = 0,000,000,001 rúmmeter.

Vökvamál.

- 1 kílóliter (kl) = 10 hektólitrar = 1000 lítrar = 1 m³.
- 1 hektóliter (hl) = 10 dekalitrar = 100 lítrar.
- 1 dekaliter (dal) = 10 lítrar.
- 1 líter (l) = 10 decilitrar = dm³.
- 1 deciliter (dl) = 10 centilitrar = 0,1 líter.
- 1 centiliter (cl) = 10 millilitrar = 0,01 líter.

Meter var tekinn upp

sem eining í lengdarmálskerfinu (meterkerfinu) í Frakklandi árið 1799. 1 meter var reiknaður vera 1 tímiljónasti hluti af vegalengdinni frá pólinum til miðbaugs jarðar, mælt eftir lengdarstiginu, sem liggur um París.

Þeirri lengd, sem meterin var ákveðinn samkvæmt þessu, hefur verið haldið.

- 1 milliliter (ml) = 1000 míkrolitrar = 0,001 líter.

Þyngdarmál.

- 1 smálest (t) = 10 tvívættir (hkg) = 1000 kílógrömm.
- 1 kílógramm (kg) = 10 hektógrömm = 1000 grömm.
- 1 hektógramm (hg) = 10 deka-grömm = 0,1 kílógramm.
- 1 dekagramm (dag) = 10 grömm = 0,01 kílógramm.
- 1 gramm (g) = 10 decigrömm = 0,001 kílógramm
- 1 decigramm (dg) = 10 centigrömm = 0,1 gramm.
- 1 centigramm (cg) = 10 milligrömm = 0,01 gramm.
- 1 milligramm (mg) = 1000 míkrogrömm = 0,001 gramm.

Sagan er spírall. Það hringsólar allt um einhvern ósýnilegan öxul og ismar koma og fara og sumir láta svo illa að þeir minna helst á hundhvolp sem eltir skottið á sér og sjá einum tekst það og hvað veit maður, verður ekki skammhlaup í sýsteminu og stökk-breytist einn isminn í fræðigreini?

Myndlist er það ekki endalaus endurtekning á því sama?

J: Jú þetta er spírall. Þó eins og að bíta í skottið á sér og isminn verður einn órofa hringur meðan margt nær þessu ekki. Aðrir reka olnboga í hinn og frasi um expressjónismann, segir allt.

B: Þetta er alveg næfurþunnur pappír.

J: Já úr einhverju riti um fána en það skiptir engu, við vorum að leita að expressjónisma. Átti tvö blöð.

B: Flott sería, (hlátur).

Flugnaskítur. Blóð og fitublettir. Blettahreinsir. „Expressjónisminn er einhver algengastur stíla og jafnframt víðfeðmastur.“ Eingöngu tjáning en tjáningin getur verið að vefja sig sprengjubelti eða sinna frímerkja-söfnun.

Við getum látið okkur varða tímann. Eytt honum eftir hentugleika. Stráð honum um okkur og ausið honum yfir okkur, troðið hann niður og upphafið, látið okkur einu varða um hann. Hann hleðst upp og við honum er ekki hróflað en undir og yfir og allt um kring þetta eilífa klif, núð og nagg, þetta tikk, þetta takk.

Í ÚRSMIÐJU

Nákvæmt,

ósýnilegt
sigurverk
handa

stækkar
undir gleri

smáger
hugsun
manns
undir himni

ἱστορία ἐλικτόν ἐστιν. πάντα περιφέρεται πόλον τινα ἀφανῆ, καὶ οἱ ἴσμοι προσέρχονται καὶ ἀπέρχονται καὶ τίνες οὕτως ἀσχημονοῦσι ὡς εἰκόνασι σκύλακι ἐπομένῳ τῷ σῶ κέρκῳ καὶ ἰδοῦ, τίς καταλαμβάνει αὐτόν, καὶ τίς οἶδε, οὐκοῦν ἐν πέτροισι πέτρον ἐκτρίβων φῶς φαίνεται καὶ ἄλλος ἴσμος ἀλλάζεται εἰς ἐπιστήμην;

ἢ τοῦ εἴδους τέχνη οὐκοῦν ἀνανέωσις αἰωνία τοῦ αὐτοῦ ἐστιν;

I. ναὶ, ἐλικτόν ἐστιν. ἢ ὡς δάκνειν τὸν κέρδον καὶ ὁ ἴσμος γίγνεται εἷς συνεχῆς κύκλος ἐν ᾧ πολλοὶ οὐκ εὐτυχοῦσιν. ἄλλοι τὸν ἀγκόνα ἐλαύνουσιν εἰς τοῦς ἄλλους καὶ ἐν ῥῆμα περὶ τοῦ ἐξπρεσσιονισμοῦ λέγει πάντα.

B. πάπυρος αὕτη λεπτοτάτη ἐστιν.

I. ναὶ, ἐκ τίνος συγγράμματος περὶ σημείων, ἀλλ' ἀμέλει, ἐζητοῦμεν τὸν ἐξπρεσσιονισμόν. εἶχον δύο.

B. καλή ή διαδοχή. (γέλως)

σκῶρ μυίων. αἷμα καὶ κηλὶς δημοῦ, ἀπορρυπαντικόν.
„ὁ ἐξπρεσσιονισμός εἷς τῶν κοινοτάτων τρόπων καὶ τῶν
ἐπὶ πλεῖστον.“ μόνη ἀπόδειξις ἀλλ’ ἡ ἀπόδειξις δύναται
ἐξ ἰσοῦ στασιάζειν ὡς σφραγίδας συλλέγειν.

ἔξεστιν ἡμῖν τὸν χρόνον μέλειν. αὐτὸν ἐπιτηδείως
διατρίβειν. αὐτὸν ἡμῶν καταστροφεννύου καὶ καταχεῖν,
αὐτὸν καταπατεῖν καὶ ἐγκωμιάζειν, αὐτὸν ἀμελεῖν
ἔξεστιν. ἀθροίζεται καὶ οὐ κινεῖται ἀλλὰ κάτω καὶ ἄνω
καὶ παντοχοῦ αὕτη, αἰωνία ἀνανέωσις, ἐπάνοδος, τοῦτο
τίκ, τοῦτο τάκ.

History is a spiral. Everything evolves around an invisible axis, isms come and go and some of them behave so badly that they remind one of a puppy chasing its tail, lo and behold, one succeeds and what do you know, there's a short circuit in the system and one ism mutates into a science?

Is art not an endless repetition of the same?

J: Yes, this is a spiral. But it's like biting your own tail and the ism becomes a fixed circle, whereas you couldn't refer to much else in the same way. Others bump their elbow into someone else, and a phrase about expressionism says it all.

B: This is extremely thin paper.

J: Yes, it's from a book about flags, but it doesn't matter, we were looking for expressionism. I had two sheets.

B: Smart series. (laugh)

Fly feces. Blood and grease spots, spot cleaner. “Expressionism is one of the most common styles and it’s also all-inclusive.” It only expresses but expression can be wrapping a bomb belt around yourself or to collect stamps.

We can consider time. Let it pass as we please. Scatter it around us, shower ourselves with it, stamp on it or put it on a pedestal, don’t give a damn about it. It accumulates and cannot be changed, but underneath and above and all around is this never-ending murmur, mumbling and nagging, this tick, this tack.

Historia coclea est. Omnia quasi axim caecam ambit, ismi veniunt obeuntque, aliquot ita scelerosi ut simillimi catulo sequenti caudam sint, et ecce, unus impetrat, et quis scit, nonne parva scintilla incendium excitabit et novus iterum ismus in disciplinam mutabit?

Ars imaginis, nonne iteratio est perpetua eiusdem rei?

J: Ita, coclea est. Aut ut caudam mordere et ismus unus integer circulus fit dum multa non impetrant. Alii cubitum in alterum impellunt et locutio de expressionismo dicit omnia.

B. Charta tenuissima est.

J: Ita, venit ex quodam libro de signis sed nullius momenti est, quaerebamus expressionismum. Duo periodica habebam.

B. Series optima. (risus)

Merda muscarum. Sanguis et macula pinguis, detergentia. „Expressionismus unus communissimorum modorum latissimeque diffusorum est.“ Solum significatio sed significatio potest tam urbis incendium esse quam collectio francobollorum.

Tempus nobis curae potest esse. Id ut velimus degere. Id circum nos spargere et super nos effundere, id calcare et exsultare, id unius assis aestimare. Cumulat et non cedit sed subter, supra, circa perpetua iteratio, repetitio, iterum, rursum, illud tic, illud tac.

Het verhaal verloopt spiraals gewijs. Het draait allemaal om een onzichtbare as en verschillende “ismen” komen en gaan en enkele gedragen zich (zo slecht) als jonge honden die hun staarten achterna zitten, één lukt het en wat weten we als er kortsluiting ontstaat in het systeem en één “isme” muteerd wellicht in een wetenschappelijke discipline.

Is kunst niet een eindeloze herhaling van het zelfde?

J: Ja het is een spiraal, maar het is als in je staart bijten en het “isme” verandert in een gesloten cirkel, terwijl veel andere dingen dit niet bereiken. Sommige stoten hun elleboog in de ander en de uitdrukking expressionisme zegt alles hierover.

B: Dit is extreem dun papier.

J: Ja uit een artikel over vlaggen, maar maakt niet uit want wij waren opzoek naar het expressionisme. Ik had twee series.

B: Een mooie serie (lacht).

Vliegenstront. Bloed, vetvlekken en vlek-verdelger. “Expressionisme is een van de meest voorkomende stijlen en alles omvattend”. Alleen expressie, de expressie kan een bom-vest aantrekken of postzegels verzamelen.

Wij laten ons door de tijd beïnvloeden. Hem weggoeien als het ons uitkomt. Over ons heen strooien, hem vertrappen, hem verheerlijken, of het laat ons koud. Het laadt zich op en wij kunnen het niet verplaatsen maar onder en boven en rondom deze eindeloze klimtocht, gezeur en gekeuvel; tik tak, tik tak.

Látum okkur varða ofn við þil, Íslandssögu, absúrdleikhús, húðsjúk-dóma, sárasótt, siðfræði og súrrealisma. Við getum sökkt okkur í hugarheim þess eyrnalaus eða horft á Hvíta hvalinn hverfa í hafið með skipstjóran njörvaðan við búk hans, þóttst vera Ísmael, heyrt skríkjáfið í síðkjólum í Sankti Pétursborg eða Sebastopol, virt fyrir okkur tunnubúa og turnseta, meinlætamenn og allsgáðan Hasek (kannski ekki svo allsgáðan). Að lesa er að róta í fjársjóðskistu. Yndi þess gáfaðasta getur verið að lesa Rauðu seríuna. Lestrarþroski okkar byrjar á einhverju rugli, Bennabækur, Kim. Þar lærir maður hve frábært það er að lesa. Kynnast veröldinni þannig.

Og það varð rokk. Tjáning sem bauð upp á hreyfingu, taktur sem braut á eyrum og útlimum. Veruleikinn,

táknræn merking, hnýtur um svartan kött, bregður sér undir stiga til að stjaka þar við saltstólpa. Allt á sér lögum leiti maður að henni. Forminu verður ekki kastað fyrir róða.

Tvær tegundir tónlistarmanna eru til, þeir sem spila sína músík og hinir sem túlka annarra. Lesandi les hundrað kvæði og einhver yrkir amk eitt í andanum. Bókmenntir verða til þegar lesandinn og höfundurinn hittast. Tónskáldið þarfnast jafnan hljóðfæra-leikara til að tjá verk sitt.

En myndlistarmaðurinn?

Ég veit ekkert hvað myndlist er.

Hugsa meira en horfa.

Horfa meira en hugsa.

μέλοι ἡμῖν ἐστία πρὸς τείχει, ἱστορία τῆς Ἰσλανδίας, δράματα ἄτοπα, νόσοι τῆς χροιάς, συφιλίς, ἠθικὴ καὶ σουρρεαλισμός. δυνάμεθα ἐνδύειν ἐν τῷ νῶ τοῦ οὐκ ἔχοντος ὧτα ἢ θεωρεῖν τὸ Λευκὸν κῆτον εἰς τὸν πέλαγον ἀφανίζεσθαι ἅμα τῷ ναυάρχῳ τῷ σώματι συνδεδεμένῳ, προσποιεῖσθαι εἶναι ὁ Ἰσμαῆλ, ἀκούειν τὸν ψόφον τῶν πέπλων ἐν Ἀγία Πετροπόλει ἢ Σεβαστοπόλει, θεᾶσθαι οἰκοῦντα πίθον ἢ στῦλον, ἀσκητικοῦς καὶ τὸν Ἄσεκ νήφοντα, ἢ ὀλιγοῦ νήφοντα. τὸ ἀναγιγνώσκειν ἐστὶ ψηλαφᾶν ἐν θησαυρῷ. ἢ ἡδονὴ τοῦ σοφωτάτου δύναται εἶναι ἀναγιγνώσκειν τὴν Βιβλιοθήκην ἐρυθράν. τὸ τέλος τοῦ ἀναγιγνώσκειν ἄρχει μωριῶν, τῶν βίβλων περὶ Βέν ἢ Κίμ. ἐκεῖ μανθάνεται ἢ ἡδονὴ τοῦ ἀναγιγνώσκειν. τὸν κόσμον οὕτως γιγνώσκειν.

καὶ ἐγένετο ῥόκ. ἀπόδειξις ἔχουσα κίνησιν, ῥυθμὸς παραβαίνων τὰ ὦτα καὶ τὰ μέλη, ἡ Οὐσία, δύναμις συμβολικῆ, πταίειν πρὸς αἰλούρω μελαῖνι, ὑποτρέχει ὑπὸ κλίμακα ἵνα ὠθῆ στήλην ἀλός. πάντα ἔχει μὴ μορφήν εἰ ζητεῖται. ἡ μὴ μορφή οὐκ ἀπορριφθήσεται.

δύω γένη μουσικῶν ἔστι, οἱ τὴν ἰδίαν μουσικὴν ψάλλοντες καὶ οἱ τὴν τῶν ἄλλων ὑπολαμβάνοντες. ὁ ἀναγιγνώσκων ἀναγιγνώσκει ἑκατὸν μέλη καὶ τίς γε συντίθησι ἐν τῷ θύμῳ. ἡ μουσικὴ γίγνεται ὅταν ὁ ἀναγιγνώσκων καὶ ὁ συντιθεὶς συντυγχάνωσι ἀλλήλοις. τὸν συνθέντα δεῖ τοῦ ψάλλοντος ἵνα τὴν μουσικὴν ἀποδεικνύη.

ἀλλ' ὁ τεχνίτης τοῦ εἶδους;

τί ἢ ἡ τέχνη τοῦ εἶδους οὐκ οἶδα.

φρονεῖν πλέον ἢ σκοπεῖν.

σκοπεῖν πλέον ἢ φρονεῖν.

Take into consideration a radiator standing by a thin wall, the history of Iceland, theatre of the absurd, skin diseases, syphilis, ethics and surrealism. We can dive into the mind of a person without ears or watch the White Whale disappear into the ocean with the captain tied to it's body, pretend we are Ismail, hear the rustling of gala gowns in Saint Petersburg or Sebastopol, we can watch those who creep into barrels or stand on top of towers, ascetics and a sober Hasek (maybe not quite sober). To read is to delve into a treasure chest. The cleverest person may love to read the Red Series. Our reading appreciation starts with something stupid, like the book-series about Ben or Kim. From then on you learn how wonderful it is to read. To discover the world through reading.

And there was rock. Expression that invited movement, a beat booming in ears and limbs. The reality, in a symbolic meaning, trips over a black cat, bends under a ladder to touch a pillar of salt. If one looks for it, everything has its form. The form can not be dismissed.

There are two types of musicians, those who play their own music and those who convey the music of others. A reader reads a hundred poems and someone writes at least one poem in his mind. Literature is born when the reader and his author meet. The composer always needs a musician to express his work.

But the artist?

I have no idea what art is.

Think more than look.

Look more than think.

Nobis curae sit focus prope tabulam, historia Islandiae, fabulae absurdae, morbus pellis, syphilis, ethica surrealismusque. In mentem hominis sine auribus immergere possumus aut Balaenam albam in mare evanescentem videre nauarcho corpori eius vincto, possumus simulare nos Ismael esse, audire crepitum vestium nobilium in Sancta Petropoli vel Sebastopoli, possumus observare habitantes dolia turresque, asceticos ebriumque (aut forse non ita ebrium) Hasek. Legere est in thesauro praetemptare. Delicia sapientissimi esse potest Seriem rubidam legere. Maturitas nostra legendi incipit ineptiis – libris de Benedicto et Kim. Ibi discis quam iucundum est legere. Mundum ita noscere.

Et rock factum est. Significatio motum offerens, numerus aures membraque violans, res vera, sententiae latae, in felem nigrum incidit, sub scalas currit ut statuam salis ibi pellat. Omnia formam habent si eam quaeris. Forma numquam oberit.

Duo genera musicorum sunt, qui suam canunt musicam et qui aliorum interpretantur. Lector centum carmina legit et aliquis unum certe animo componit. Litterae fiunt cum lector auctorque inter se conveniunt. Musico plerumque opus est fidicine ut opus significetur.

Sed artifex imaginis?

Nescio quid ars imaginis sit.

Cogitare plus quam spectare.

Spectare plus quam cogitare.

Laat het ons aangaan: de verwarming aan de muur, absurd theater, huidziektes, syfilis, ethiek en het Surrealisme. We kunnen ons laten onderdompelen in onze fantasie wereld van de doven of kijken naar de witte walvis, verdwijnend in de oceaan met de kapitein vastgebonden aan zijn schip, voordoen of hij Ismael is, het geritsel van de lange jurken op het gala in ST. Petersburg of Sebastopol, kijken naar ton-bewoners en toren-bewoners, asceten of de nuchtere Hasek (misschien niet helemaal nuchter). Lezen is als rommelen in een schatkist. Het grootste plezier van intellectuelen kan het lezen van de Rode series zijn. Onze honger om lezen te leren begint met onzinnige Benni boeken, Kim. Waar men leert hoe geweldig het is om te kunnen lezen. Maak op deze wijze kennis met de wereld.

En het was Rock en Roll. Expressie met beweging, ritme dreunend in de oren en ledematen. De realiteit, symboliek, vallen over een zwarte kat, duiken onder een ladder om een zoutpilaar aan te raken. Alles heeft vorm als je er naar zoekt. De vorm wordt niet opzij geschoven.

Er zijn twee soorten muzikanten, zij die hun eigen muziek spelen en zij die muziek van anderen interpreteren. De lezer leest honderd gedichten en iemand dicht in zijn geest. Literatuur ontstaat wanneer lezer en schrijver elkaar ontmoeten. De componist heeft altijd muzikante nodig om zijn muziek te spelen.

Maar de kunstenaar?

Ik weet niet wat kunst is.

Denk meer dan kijken.

Kijk meer dan denken.

LISTASAFNID Á AKUREYRI
AKUREYRI ART MUSEUM

9 789979 995586 >